

'Ik voel me moreel verplicht de slachtoffers te blijven helpen'

In Amsterdam is men het gifschip Probo Koala bijna vergeten. In 2006 besloot Trafigura de sterk verontreinigde Probo Koala-afvalstoffen niet in Nederland te laten verwerken vanwege de hoge kosten die verbonden waren aan adequate verwerking daarvan. Trafigura zocht en vond een goedkopere oplossing in Abidjan (Ivoorkust), waarbij het bedrijfje Tommy het gif op willekeurige plekken in en rond Abidjan heeft gedumpt. Blootstelling aan het giftige afval heeft ertoe geleid dat bij meer dan 100.000 mensen ernstige gezondheidsklachten zijn ontstaan. Vijfentwintig verschillende organisaties kwamen, ieder voor zich, op voor de slachtoffers. Nu werken deze organisaties samen onder de koepel van *Union Victimes des Déchets Toxiques Côte d'Ivoire* en de Nederlandse zusterorganisatie *Stichting Victimes des Déchets Toxiques Côte d'Ivoire*. Beer advocaten treedt op voor deze slachtofferorganisaties.

door Angela A.M. van Leeuwen

Iedere dag ging Pipira Yao (41) met het openbaar vervoer van zijn huis naar zijn werk. Pipira: 'In 2006 reed de bus dagelijks langs een sterk vervuilde vuilnisbelt. Als de deuren van de bus opengingen, kwam de stank naar binnen. Ik vond dat ik niet weg kon kijken en daadwerkelijk iets moest doen voor al die slachtoffers.'

'Ik vond dat ik niet weg kon kijken'

Pipira is voorzitter van de overkoepelende slachtoffervereniging Union Victimes des Déchets Toxiques Côte d'Ivoire. Hij is samen met Miamo Soumahoro (45), leider van een van de 25 slachtofferorganisaties, in Amsterdam.

(Fotografie Hanna Hachula: links Pipira Yao, rechts Miamo Soumahoro)

Op het kantoor van Beer advocaten lichten zij toe waarom zij zich al meer dan negen jaar dagelijks inzetten voor de slachtoffers van de giframp van de Probo Koala.

Pipira: 'In 2006 had ik mijn studie wis- en natuurkunde afgerond en werkte ik in de haven van Abidjan. Op weg naar mijn werk zag ik dagelijks de gevolgen van de ramp. Overal stonden rijen mensen te wachten om geholpen te worden. De regering heeft het aantal slachtoffers ooit becijferd op meer dan 100.000, maar je moet eerder denken aan een veelvoud daarvan. De ziekenhuizen waren overvol en konden de grote toeloop van mensen met last van hun ogen, ademhalingsmoeilijkheden, huidproblemen en maag- en darmproblemen, niet aan. Het ene slachtoffer was er nog erger aan toe dan het andere. Vrienden van mij die medicijnen studeerden, besloten samen met mij dat wij iets moesten doen.

'Wij moesten iets doen'

Wij hebben op verschillende plaatsen in Abidjan een aantal hulpposten in het leven geroepen. Wij hebben tenten neergezet in parken en op andere openbare plaatsten. Hoewel zij nog studeerden,

konden mijn vrienden eerste hulp verlenen. Die studenten van toen zijn inmiddels afgestudeerde artsen en zijn, naast hun fulltime baan, als vrijwilliger hulp blijven bieden aan de slachtoffers.

De groep helpers is inmiddels uitgebreid tot zo'n honderd mensen die allemaal naast hun gewone werk de slachtoffers bijstaan.'

Pipira bekommert zich ruim negen jaar na de fatale dumping van de giftige afvalstoffen in Abidjan nog dagelijks om de vele slachtoffers van die ramp. Pipira: 'Slachtoffers bellen mij, mailen mij, zoeken mij op. Ik bied steun waar ik kan.'

Kun je iets vertellen over jouw ervaringen met slachtoffers?

Pipira: 'Wat op mij veel indruk heeft gemaakt, is de ontmoeting met een vrouw, destijds in de bloei van haar leven; ik noem haar Mira. Ik heb haar ontmoet toen ik samen met mijn vrienden een tent heb opgezet om de slachtoffers te helpen. Om geld te verdienen om voor haar kinderen te zorgen, verzamelde Mira lege flessen die zij vond op de vuilnisbelt bij het Vridi Canal. Telkens als er een vrachtwagen met een nieuwe lading huisvuil aankwam, ging zij direct naar de vuilnisbelt en groef zij met haar handen in het vuil om bruikbare flessen te zoeken. Zat er nog vloeistof in die flessen, dan nam zij die

fles in haar handen en schudde de inhoud eruit, zodat zij weer een lege fles had die geld op kon brengen. Zo ook op die vroege morgen toen vrachtwagens de afvalstoffen van de Probo Koala hadden gestort. Zij vond een fles met vloeistof en schudde die flink op en neer om deze snel leeg te krijgen. Ze merkte pas dat er iets aan de hand was, nadat de vloeistof in haar gezicht en op haar lichaam spatte. Zij verging van de pijn en had het gevoel dat haar gezicht in brand stond. Later bleek dat haar hele gezicht was verbrand.'

'Haar hele gezicht bleek verbrand'

Hoe is het nu met haar?

Pipira: 'Slecht. Zij is gegeseld met pijnlijke littekens in haar gezicht die nooit meer zullen verdwijnen. Door die kwetsuren kan zij weinig en daardoor heeft zij geen inkomsten meer. Het leven in Abidjan is voor haar te duur geworden. Haar man heeft haar in de steek gelaten toen hij haar mismaakte gezicht zag. Samen met haar kinderen is zij teruggegaan naar het dorp waar zij vandaan kwam. Ook daar heeft zij geen middelen van bestaan. Ik doe wat ik kan om haar te helpen. Het is een vicieuze cirkel die je bij veel slachtoffers tegenkomt. Hun gezondheid is ernstig verzwakt door het letsel dat zij hebben

opgelopen. Daardoor kunnen zij niet meer werken en hebben zij geen inkomen meer. Zij zijn niet in staat om medicijnen te betalen en zo wordt het van kwaad tot erger.'

'Het wordt van kwaad tot erger'

Miamo heeft al die tijd aandachtig naar het verhaal van Pipira geluisterd. Hij vertelt dat hij in 2006 vlakbij een van de plaatsen waar het gif is gestort, woonde; het plateau Dokui. Hij had daar een bedrijfje in *copy & print*.

De overheid vroeg mensen die klachten hadden, zich te melden bij een ziekenhuis. Hij wist dat hij dat eigenlijk ook moest doen, maar de lange rijen bij de ziekenhuizen weerhielden hem daarvan.

Miamo: 'Als je om acht uur 's morgens in de rij ging staan, zou je zeker niet eerder dan om vijf uur 's middags worden geholpen. Zo lang kon ik mijn bedrijf niet in de steek laten.'

Hij nam zijn klachten niet serieus. Echter, de pijn in zijn maag werd steeds erger. Hem werd gezegd koffiemelk te drinken.

Dan zou het over gaan. Hij volgde de raad op, maar de pijn hield aan. Later hoorde hij dat de pijn te wijten was aan de blootstelling aan de

verontreinigde grond. Inmiddels heeft hij zijn bedrijf verhuisd naar een andere plek in Abidjan. Daar verkoopt hij boeken en heeft hij ook weer een *copy & printservice*.

'De pijn was te wijten aan de blootstelling'

Net als Pipira combineert hij het werken voor zijn eigen bedrijf met het werk voor de slachtoffervereniging.

Inmiddels heeft Pipira zijn eigen Telecom-/IT-bedrijf. Om als voorzitter van de slachtoffervereniging naar Amsterdam te kunnen gaan, heeft hij in Abidjan iemand in moeten huren om zijn werk over te nemen.

Pipira, je bent nu al ruim negen jaar bezig met het werk voor de slachtoffers. Wanneer overweeg je daarmee te stoppen?

'Ik zie het werk voor de slachtoffers als mijn morele opdracht. Dat kan en wil ik niet naast mij neerleggen. Ik blijf doorgaan totdat er voorzieningen zijn getroffen voor de slachtoffers om hun leefomstandigheden te verbeteren, bijvoorbeeld door goede sanitaire voorzieningen. Ook op het gebied van gezondheidszorg moet er nog

veel gebeuren, zoals adequate medicijnverschaffing. Een groot aantal van de slachtoffers heeft astmatische klachten.

'Dit leed is met geld niet te compenseren'

Een inhalator is voor deze mensen onbetaalbaar, maar zelfs een neusspray kunnen de mensen zich niet veroorloven.

Er moet ook een financiële vergoeding komen, hoewel het leed dat deze mensen is aangedaan niet met geld te compenseren is. Zonder geld hebben de slachtoffers geen kans op een menswaardig bestaan. Zij leefden voor de ramp al in slechte economische omstandigheden. Maar nu zij zijn getroffen door ziekte, is de kans op een menswaardig bestaan nog verder afgenomen. Neem het voorbeeld van Mira. Zij kan geen medicijnen kopen en is volledig afhankelijk van de hulp die zij krijgt van de slachtoffervereniging. Ik doe dit werk ruim negen jaar en zal, met mijn vrienden, hier net zo lang mee doorgaan totdat er gerechtigheid heeft plaatsgevonden.'

'Ik ga door totdat er gerechtigheid plaatsvindt'

Op mijn vraag of de grond nu schoon is en er geen nieuwe

slachtoffers meer bij kunnen komen, reageren beide mannen sceptisch. Pipira vertelt dat de overheid zegt dat eind 2015 de laatste verontreinigde grond is verwijderd. Zelf heeft hij daar zijn twijfels over.

Pipira: 'Pas als het regenseizoen in juni 2016 begint en dan de stank wegblijft, zou je kunnen denken dat de situatie is verbeterd. Alleen een onafhankelijk onderzoek kan vaststellen of de aarde nu schoon is.'

(Fotografie Hanna Hachula : links Miamo Soumahoro, rechts Pipira Yao)